

**Spor lisesi öğrencilerinin yaşam doyum düzeyleri ile benlik saygılarının incelenmesi****Hayri AYDOĞAN<sup>1</sup>**<sup>1</sup>Trabzon Üniversitesi, Spor Bilimleri Fakültesi, Trabzon, Türkiye**Araştırma Makalesi/Research Article****DOI:** 10.5281/zenodo.8321990

Gönderi Tarihi/ Received:

Kabul Tarih/ Accepted:

Online Yayın Tarihi/ Published:

21.06.2023

06.09.2023

29.12.2023

**Öz**

Bu araştırmada, spor lisesi öğrencilerinin yaşam doyum düzeyleri ile benlik saygıları arasındaki ilişki ve bu ilişkinin çeşitli demografik değişkenler açısından incelenmesi amaçlanmıştır. Araştırma evrenini 2021-2022 eğitim öğretim yılında Doğu Karadeniz bölgesindeki spor liselerinde öğrenim gören öğrenciler oluşturmaktayken, örneklemini ise bu okullarda öğrenim gören gönüllü 230 öğrenci ( $X_{yaş}=15,48±1,19$ ) oluşturmaktadır. Araştırma verilerin toplanmasında, “Demografik Bilgi Formu”, “Yaşam Doyumu Ölçeği” ve “Coopersmith Benlik Saygısı Envanteri”nden yararlanılmıştır. Veri analizleri SPSS 26.0 lisanslı paket programı kullanılarak değerlendirilmiştir. Analizlerde betimleyici istatistiklerden, bağımsız örneklem t-testi, One-Way ANOVA, Tukey HSD testi ve Pearson Korelasyon analizlerinden faydalanılmıştır. Araştırma bulgularında spor lisesi öğrencilerinin, lisanslı spor yapma değişkenine göre yaşam doyum düzeylerinde anlamlı bir farklılık olduğu, bunun yanı sıra yaşam doyum düzeyleri ve benlik saygısı durumlarında da gelir durumu değişkenine göre anlamlı bir farklılık olduğu tespit edilmiştir ( $p<0,05$ ). Ayrıca spor lisesi öğrencilerinin yaşam doyum düzeyleri ile benlik saygıları arasında orta düzeyde anlamlı bir ilişki olduğu ( $**p<0,01$ ), anlaşılacağı üzere öğrencilerin benlik saygılarının artmasıyla yaşam doyum düzeylerinin de arttığı belirlenmiştir.

**Anahtar Kelimeler:** Benlik saygısı, spor lisesi, yaşam doyum***Investigating life satisfaction levels and self-esteem of sports high school students*****Abstract**

This study aims to examine the relationship between life-satisfaction and self-esteem levels of Sports High school students and also to examine this relationship in terms of various demographic variables. The population of the current research consisted of students receiving education at sports high schools in the Eastern Black Sea region in the 2021-2022 academic year and the sample consisted of 230 volunteer students ( $X_{age}=15,48±1,19$ ) studying in these schools. “Demographic Information Form”, “The Life Satisfaction Scale”, and “Coopersmith Self-esteem Inventory” were used for collecting the research data. Data analyzes were evaluated using a SPSS 26.0 licensed package program. In the analyzes, descriptive statistics, independent sample t-test, One-way ANOVA, Tukey HSD test and Pearson Correlation were used. In the research findings, it was found that there was a significant difference in the life satisfaction levels of sports high school students according to the licensed sports activity variable, as well as a significant difference in their life satisfaction levels and self-esteem status according to the income status variable ( $p<0.05$ ). In addition, it was determined that there is a moderately significant relationship ( $**p<0.01$ ) between the life satisfaction levels of sports high school students and their self-esteem, and as it can be understood, the life satisfaction levels of the students increase with the increase in their self-esteem.

**Keywords:** Self-Esteem, sports high school, life satisfaction**Sorumlu Yazar/Corresponded Author:** Hayri AYDOĞAN, **E-posta/e-mail:** hayriaydogan@hotmail.com

The Extended English Abstract is located the end of the Article.

## GİRİŞ

Yenidünya düzeni içerisinde şekillenen eğitim öğretim ortamları, bireyleri temel yeteneklerine, ilgi ve yönelimlerine göre ayırmakta ve ortaöğretim kurumlarının genel yapılanmasını şekillendirerek farklılaştırmaktadırlar. Bu minvalde araştırmamız örneklem grubunun dayanak noktasını oluşturan belirli fiziksel beceri testlerini başarı ile aşarak öğrenim görmeye hak kazanan spor lisesi öğrencilerinin yaşam doyum düzeyleri ile benlik saygıları arasındaki ilişki ve bu ilişkinin çeşitli demografik değişkenler açısından da incelenmesi düşünülmektedir.

Yaşam doyumunu ve benlik saygısı kavramlarının birbirini destekleyen ve tamamlayan bir yapısının olduğu düşünülerek planlanan araştırmamızda, yaşamlarının her anından zevk almayı, mutlu olmayı amaçlayan insanoğlunun geçirdikleri her ana anlam kazandırabilmeleri ve güçlü bir kişilik geliştirmeleri noktasında bu kavramlardan faydalanılması planlanmaktadır.

Yaşam doyumunu, insanın varoluşundan günümüze değin önemli bir kavram olarak karşımıza çıkmakla beraber öznel iyi oluşun bilişsel bir bileşeni ve bireyin yaşamı ile alakalı yargılarını içermektedir. Öznel bir nitelik taşıyan yaşam doyumunu yargıları oluşmasında, bireyin kendi durumunu uygun bir standart olduğunu düşündüğü durumlarla karşılaştırmasında rol oynamaktadır (Diener, 1984). Bireyin yaşamında pek çok açıdan iyi olma halini ifade eden yaşam doyumunu; genel olarak kişinin kendi yaşamından duyduğu memnuniyeti ifade etmektedir. Kişiden kişiye farklılık gösteren yaşam doyumunu, günlük ilişkiler içinde olumlu duygunun olumsuz duyguya egemen olması olarak da tanımlanabilir (Gümüş, 2015). Yine bireylerin kendi farklı yaşam alanlarında “başarı” kazanabilmek için daha farklı standartları benimsemesi, bu nedenle, bireyin belirli bazı yaşam alanlardaki doyumlarından çok, yaşamına ilişkin genel yargılarını değerlendirmenin daha önemli olduğu vurgulanmaktadır (Suldo & Huebner, 2004).

Buradan hareketle yüksek yaşam doyum düzeyine sahip bireylerin, bir işi başarmak için büyük çaba gösterdikleri, olumsuzluklarla karşılaştıklarında kolayca mücadele ettikleri, ısrarlı ve sabırlı oldukları ifade edilmiştir (Canpolat & Çetinkalp-Kazak, 2011).

Bu ifadeler ve tanımlamalar ışığında başarılı bireylerin mücadelecisi ve zorlukların üstesinden gelen yapısına destekleyen benlik saygısı kavramını Coopersmith (1967), kişinin kendisiyle ilgili yaptığı yorumlar olarak tanımlamıştır. Benlik saygısı, öz değerlendiriminin bir sonucu olarak kişinin kendini onaylamasından kaynaklanan bir beğeni halidir. Bir kişinin öz değerlendirmesiyle, kendi içinde gördüğü olumsuzluklar olabilir, nerede yanlış bir şey yaptığını belirleyebilir, aynı zamanda sevildiğini, saygı duyulduğunu, takdir edildiğini hissedebilir.

Benlik saygısı, bir kişinin kendine güven duymasını ve kendisini olduğu gibi onaylamasına yarayan pozitif ruhsal bir iyi oluş halidir. Benlik saygısı sosyal, zihinsel, duygusal ve fiziksel unsurlara sahiptir. Özel hissetmek, neler yapabileceğinizi gösterebilmek, başarabilmek, toplumda kabul edilmek, kendi bedensel niteliklerinizi kabul etmek ve onaylamak, benlik saygısının oluşumu ve gelişimi için temel faktörlerdir (Yörükoğlu, 1998; Bıyık & İmamoğlu, 2022).

Bireyin yaşamı, çevresi ve kendisi ile kurmuş olduğu ilişkilerin tamamını etkileyen benlik saygısı kişilerin hayatlarında, sosyal ilişkilerinde, okul başarıları gibi birçok durumda önemli etkiler göstermekte, ideal ve gerçek benliğimiz arasındaki tutarlı bir denge kurarken kişinin benlik saygısını güçlü kılan bir özellik olarak değerlendirilmelidir (Sevim & Artan, 2021).

Tüm bu tanımlamalar ışığında yaşam doyumunu ve benlik saygısı kavramlarının bireylerin hedefledikleri yaşam kalitesine ve bu kaliteye ulaşabilmek için gerekli kişilik özelliklerine temel oluşturan çok önemli iki kavram olduğu düşünülmektedir. Araştırmamızda spor lisesi öğrencisi olmak için fiziksel beceri ve yetenek değerlendirmesine tabi tutularak başarılı olan spor lisesi öğrencilerinin başarıya ulaşmak için sahip oldukları motivasyonun yaşam doyumunu düzeyleri ile benlik saygıları arasındaki ilişki, bu ilişkinin çeşitli demografik değişkenler ve Doğu Karadeniz bölgesi örneklemini ile de eğitim öğretimde bölgesel ve coğrafi açıdan fırsat eşitliği özelinde ortaya çıkacağı düşünülen farklılıkların alan yazında yapılacak diğer çalışmalara örnek teşkil etmesi amaçlanmıştır.

## **YÖNTEM**

### **Araştırma grubu (evren-örneklem)**

Araştırmanın evrenini 2021-2022 eğitim öğretim yılında Doğu Karadeniz Bölgesinde (Rize, Trabzon, Giresun, Artvin, Gümüşhane ve Bayburt) bulunan illerdeki Spor Lisesi öğrencileri oluşturmaktadır. Araştırmanın örneklemini ise bu okullarda öğrenim gören 230 öğrenci ( $X_{yaş}=15,48\pm 1,19$ ) oluşturmaktadır. Araştırmanın uygulama boyutuna geçilmeden önce örneklem grubunu oluşturan okulların bağlı bulunduğu İl Milli Eğitim Müdürlüklerinden gerekli izinler alınmıştır. Daha sonra Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi Sosyal ve Beşeri Bilimler Etik Kurulu Başkanlığından çalışmanın etik değerlere uygun olup olmadığına ilişkin olarak başvuruda bulunulmuş ve 14/12/2021 tarih ve 2021/269 sayılı ile etik kurul raporu alınmıştır.

### **Veri toplama araçları**

Araştırma verilerini toplamada yardımcı ölççekler; uzman görüşleri alınarak oluşturulan "Demografik Bilgi Formu", "Yaşam Doyum Ölçeği" ve "Coopersmith Benlik Saygısı Envanteri"dir. Veriler araştırmacılar tarafından spor lisesi öğrencilerinden hem yüz yüze hem de çevrimiçi ortamlar aracılığıyla toplanmıştır.

*Kişisel Bilgi Formu:* Bu çalışmada spor lisesindeki öğrencilerin cinsiyet, yaş, sınıf, gelir ve lisanslı spor yapma durumunu öğrenmek amacıyla araştırmacılar tarafından hazırlanmıştır.

*Benlik Saygısı Ölçeği:* Stenley Coopersmith'in 1967 yılında geliştirdiği, Turan ve Tufan tarafından 1987 yılında Türkçeye uyarlamasını yaptıkları ölçek, tek faktörlü bir yapıdadır. Coopersmith (1967) güvenilirlik çalışmasında ölçeğin Cronbach alpha kat sayısını. 86 olarak bulmuştur. Ölçeği ilk kez Türkçeye uyarlayan Turan ve Tufan (1987) geçerlik güvenilirlik çalışmasında Cronbach alpha kat sayısını. 65 olarak bulmuştur. Ölçek "benim gibi değil" ya da "benim gibi" şeklinde işaretlenen 25 maddelik bir soru havuzundan oluşmaktadır.

*Yaşam Doyumu Ölçeği:* Bireylerin yaşam doyumu düzeylerini belirlemek amacıyla Diener ve arkadaşları (1985) tarafından geliştirilen ölçeğin Türkçeye uyarlaması Köker (1991) tarafından yapılmıştır. Ölçek; "yaşamım birçok yönüyle ideallerime yakın, yaşam koşullarım çok iyi, yaşamımdan hoşnudum, şu ana kadar istediğim şeyleri elde edebildim ve yeniden dünyaya gelseydim yaşamımdan hemen hemen hiçbir şeyi değiştirmezdim" ifadelerini içeren 5 maddeden oluşmaktadır. Bu çalışmada ölçeğin Cronbach alpha değeri 0,796 olarak bulunmuştur.

### **Verilerin analizi**

Çalışmanın verilerinin düzenlenmesinde Microsoft Excel, istatistik analizlerinin gerçekleştirilmesinde lisanlı SPSS 26.0 istatistik paket program kullanılmıştır. Verilerin özelliklerini belirlerken tanımlayıcı istatistik, frekans ve yüzde dağılımları yapılmıştır. İstatistik analizlerinde önce alt boyutların tümünün çarpıklık ve basıklık katsayılarına da bakılmıştır.

Çarpıklık ve basıklık katsayılarının +2 ile -2 arasında farklılaştığı belirlendiğinden (George & Mallery, 2010), verilerin normal dağıldığına karar verilmiştir. Normal dağılıma sahip verilere ikili karşılaştırma için bağımsız örneklem t-testi ve üç ve üzeri grup karşılaştırmalarında ise Tek yönlü ANOVA kullanılmıştır. Tek yönlü ANOVA testinin ardından gruplar arasında herhangi bir anlamlı bir farkın olup olmadığını tespit etmek için ikinci derece Tukey-HSD testi kullanılmıştır. Son olarak katılımcıların benlik saygısı ve yaşam

doyumunu düzeyleri arasındaki ilişkiyi incelemek için Pearson Korelasyon analizinden faydalanılmıştır.

## BULGULAR

Araştırmanın bu aşamasında, katılımcılardan toplanan verilerin incelenmesine yönelik yapılan istatistik analizlerinin sonuçlarına yer verilmiştir.

**Tablo 1. Araştırma grubunun demografik dağılımları**

	Değişken	n	%
Cinsiyet	Erkek	132	57,40
	Kadın	98	42,60
Yaş	14,00	61	26,50
	15,00	59	25,70
	16,00	61	26,50
	17,00	49	21,30
Sınıf	9,00	80	34,80
	10,00	63	27,40
	11,00	52	22,60
	12,00	35	15,20
Gelir	Düşük	32	13,90
	Orta	177	77,00
	Yüksek	21	9,10
Lisanslı Spor Yapma Durumu	Evet	152	66,10
	Hayır	78	33,90

Tablo 1’de çalışmaya katılan katılımcıların demografik değişkenlerinin dağılımları gösterilmektedir. Buna göre katılımcıların %57,40’ı Erkek (N=132), %26,50’si 14 yaşında (N=61), %34,80’i (N=80) 9. Sınıfta, %77,00’sinin gelir düzeyi orta düzeydedir (N=177). Ayrıca katılımcıların %57,80’i şehir merkezlerinde ikamet etmektedir (N=133), katılımcıların %81,70’i (N=188) spor yaparken %66,10’u lisanslı bir şekilde spor yapmamaktadır (N=152).

**Tablo 2. Araştırma grubunun cinsiyet değişkenine göre benlik saygısı ve yaşam doyumları arasındaki ilişkiye yönelik bağımlı gruplarda t-testi sonuçları**

	Erkek		Kadın		Df	t	p	Cohen's d
	M	SD	M	SD				
Benlik Saygısı	65,78	18,21	64,32	19,66	228	0,582	0,561	0,078
Yaşam Doyumu	21,66	6,11	22,56	6,19	228	-1,091	0,276	-0,146

p=<0,05

Tablo 2’de araştırma grubunun cinsiyet değişkenine göre benlik saygısı ve yaşam doyumları arasındaki ilişkiye yönelik bağımlı gruplarda t-testi sonuçları gösterilmektedir. Buna

göre katılımcıların cinsiyetlerine göre benlik saygılarında ( $t_{(228)}=0.582; p>0,05$ ) ve yaşam doyumunu puanları arasında herhangi anlamlı bir farklılık tespit edilememiştir ( $t_{(228)}=0,276; p>0,05$ ).

**Tablo 3. Araştırma grubunun yaş değişkenine göre benlik saygısı ve yaşam doyumları arasındaki ilişkiye yönelik tek yönlü varyans analizi sonuçları**

Değişken	Yaş	n	M	SD	F	p	$\eta^2$
Benlik Saygısı	14	61	68,393	19,741	0,990	0,398	0,013
	15	59	65,153	17,052			
	16	61	62,689	19,082			
	17	49	64,245	19,329			
Yaşam Doyumu	14	61	23,754	5,176	2,513	0,059	0,032
	15	59	22,000	6,349			
	16	61	21,377	6,666			
	17	49	20,816	6,068			

$p=<0,05$

Tablo 3’de araştırma grubunun yaş değişkenine göre benlik saygısı ve yaşam doyumları arasındaki ilişkiye yönelik tek yönlü varyans analizi sonuçları gösterilmektedir. Buna göre katılımcıların yaşlarına göre benlik saygılarında anlamlı farklılıklar tespit edilmemiştir ( $F_{(3,226)}=0.990; p>0,05$ ), katılımcıların yaşları açısından yaşam doyumlarında da herhangi anlamlı bir fark tespit edilememiştir ( $F_{(3,226)}=2.513; p>0,05$ ).

**Tablo 4. Araştırma grubunun sınıf değişkenine göre benlik saygısı ve yaşam doyumları arasındaki ilişkiye yönelik tek yönlü varyans analizi sonuçları**

Değişken	Sınıf	n	M	SD	F	p	$\eta^2$
Benlik Saygısı	9	80	67,250	19,628	0,715	0,544	0,009
	10	63	65,143	16,499			
	11	52	62,385	20,415			
	12	35	64,571	18,589			
Yaşam Doyumu	9	80	22,962	5,990	1,004	0,392	0,013
	10	63	21,619	6,341			
	11	52	21,808	6,155			
	12	35	21,086	6,147			

$p=<0,05$

Tablo 4’de araştırma grubunun sınıf değişkenine göre benlik saygısı ve yaşam doyumları arasındaki ilişkiye yönelik tek yönlü varyans analizi sonuçları gösterilmektedir. Buna göre katılımcıların sınıflarına göre benlik saygılarında herhangi anlamlı bir farklılığa rastlanmamıştır ( $F_{(3,226)}=0,715; p>0,05$ ), katılımcıların yaşam doyumunu puanları arasında da herhangi anlamlı bir fark tespit edilememiştir ( $F_{(3,226)}=1,004; p>0,05$ ).

**Tablo 5. Araştırma grubunun gelir değişkenine göre benlik saygısı ve yaşam doyumları arasındaki ilişkiye yönelik tek yönlü varyans analizi sonuçları**

Değişken	Gelir	n	M	SD	F	p	$\eta^2$	Fark
Benlik Saygısı	Düşük	32	56,375	17,812	4,938	<,001	0,042	Yüksek>Düşük Orta>Düşük
	Orta	177	66,034	18,567				
	Yüksek	21	71,238	18,958				
Yaşam Doyumu	Düşük	32	18,813	7,702	6,579	<,001	0,055	Yüksek>Düşük Orta>Düşük
	Orta	177	22,345	5,572				
	Yüksek	21	24,476	6,638				

p=<0,05

Tablo 5’de araştırma grubunun gelir değişkenine göre benlik saygısı ve yaşam doyumları arasındaki ilişkiye yönelik tek yönlü varyans analizi sonuçları gösterilmektedir. Buna göre katılımcıların gelir durumlarına göre benlik saygılarında anlamlı farklılıklar tespit edilmiştir ( $F_{(2,227)}=4.938$ ;  $p<0,05$ ), ayrıca katılımcıların yaşam doyumları arasında da anlamlı farklılıklar tespit edilmiştir ( $F_{(2,227)}=6.579$ ;  $p<0,05$ ). Düşük gelire sahip olan katılımcıların benlik saygısı puanları hem orta hem de yüksek gelire sahip olan katılımcıların benlik saygısı puanlarından anlamlı şekilde daha düşük olarak tespit edilmiştir. Ayrıca düşük gelire sahip olan katılımcıların benlik saygısı puanları hem orta hem de yüksek gelire sahip olan katılımcıların yaşam doyumları puanlarından anlamlı şekilde daha düşük olarak tespit edilmiştir.

**Tablo 6. Araştırma grubunun spora lisanslı katılım durumu değişkenine göre benlik saygısı ve yaşam doyumları arasındaki ilişkiye yönelik bağımlı gruplarda t-testi sonuçları**

	Evet		Hayır		df	t	p	Cohen's d
	M	SD	M	SD				
Benlik Saygısı	66,55	18,50	62,46	19,24	228	1,566	0,119	0,218
Yaşam Doyumu	22,73	5,91	20,70	6,42	228	2,397	0,017	0,334

p=<0,05

Tablo 6’da araştırma grubunun spora lisanslı katılım durumu değişkenine göre benlik saygısı ve yaşam doyumları arasındaki ilişkiye yönelik bağımlı gruplarda t-testi sonuçları gösterilmektedir. Buna göre katılımcıların spora lisanslı katılım durumlarına göre benlik saygılarında herhangi anlamlı bir farklılık tespit edilemezken ( $t_{(228)}=1.566$ ;  $p>0,05$ ), yaşam doyumları açısından anlamlı farklılıklar tespit edilmiştir ( $t_{(228)}=2.397$ ;  $p<0,05$ ). Spora lisanslı katılım sağlayan katılımcıların yaşam doyumları puanları spora lisanslı katılım sağlamayan katılımcıların puanlarından anlamlı şekilde daha yüksek bulunmuştur

**Tablo 7. Araştırma grubunun benlik saygısı ve yaşam doyum düzeyleri arasındaki ilişkiye yönelik pearson korelasyon analizi**

	Yaşam Doyumu	
	<b>Pearson C.</b>	0,518**
Benlik Saygısı	p	<0,001
	n	230

\*\*=p<.001

Tablo 7’de araştırma grubunun benlik saygısı ve yaşam doyum düzeyleri arasındaki ilişkiye yönelik pearson korelasyon analizi gösterilmektedir. Yapılan analize göre katılımcıların benlik saygıları ile yaşam doyumları arasında orta düzeyde ve pozitif yönde anlamlı bir ilişki tespit edilmiştir ( $r:0,518$ ;  $p<0,05$ ). Farklı bir ifade ile katılımcıların benlik saygıları arttıkça yaşam doyum düzeylerinin de arttığı belirlenmiştir.

### TARTIŞMA VE SONUÇ

Doğu Karadeniz bölgesindeki spor liselerinde öğrenim gören öğrencileri ile sınırlı olan araştırmamızın bu bölümünde, ortaya çıkan bulguların yorumlanması ve bu bulguların ilgili literatürde yapılan benzer çalışmalarla tartışılarak değerlendirilmesinden ortaya çıkan sonuçlara yer verilmiştir.

Araştırmamızdan elde edilen bulgulara göre, spor lisesi öğrencilerinin cinsiyet değişkeni, yaş değişkeni ve sınıf düzeyi değişkenine göre hem yaşam doyum düzeylerinde hem de benlik saygısı ile olan ilişkilerinde anlamlı farklılıklara rastlanmamıştır.

Spor lisesi öğrencilerinin cinsiyet değişkeni ilgili literatürü incelendiğinde, Köker (1991)’in 17-21 yaş grubu ergenlerle yapmış olduğu çalışmasında, normal grupta bulunan kızların yaşam doyum düzeylerinin normal grupta bulunan erkeklerden anlamlı düzeyde yüksek olduğunu belirlemiştir (Köker, 1991). Keser (2005)’in özel sektör çalışanları üzerine, Nedim Bal ve Gülcan (2014)’ın genç yetişkinler üzerine yapmış oldukları araştırmalarında kadın çalışanların yaşam doyumlarının erkek çalışanların yaşam doyumlarından daha yüksek olduğunu belirlemişlerdir. Ayrıca üniversite öğrencileri üzerine yapılan çalışmalardan birinde kız öğrencilerin yaşam doyum düzeylerinin erkeklerden (Dost, 2007) bir diğesinde de erkek öğrencilerin yaşam doyum düzeylerinin kadın öğrencilerden daha yüksek olduğunu belirlenmiştir (Çivitçi, 2012). Görüldüğü üzere araştırmamız bulguları ile zıtlık içerisinde olan bu çalışmaların örneklem grubunun farklılığından kaynaklandığı düşünülmektedir. Ayrıca spor lisesi öğrencilerin cinsiyet değişkenine göre benlik saygısı üzerine yapılan istatistik işlemlerinde anlamlı sonuçlara rastlanmamıştır. Buna karşın benlik saygısı üzerine yapılan birçok çalışmada cinsiyet değişkenine göre benlik saygısı düzeylerinin her iki cinsiyette de



anlamli farklılıklar ortaya çıkardığı belirlenmiştir (Doğan ve ark., 2009; Saygılı ve ark., 2015; Basco & Han, 2016). Araştırmamız bulguları ile zıtlık içerisinde olan bu farklılığın hem örneklem gruplarının farklılığından hem benlik saygısı kavramının dinamik olan değişken yapısından hem de “spor eğitimi”nin karma yapısının cinsiyet ve coğrafi bölge farklılıklarını ortadan kaldıracı yapıdan kaynaklandığı düşünülmektedir.

Spor lisesi öğrencilerinin yaş değişkenine göre yapılan araştırmalarda, Tözün (2010), ergenlik dönemindeki bireylerin benlik saygılarını etkileyen en önemli unsurlardan birinin yaş olduğunu ve yaş ilerledikçe kişiliğın oturduğunu belirtmiştir. Orth ve arkadaşları (2012) benlik saygısının, ergenlikten orta yetişkinliğe doğru yükselme eğiliminde olduğunu ortaya koyarken, Aydoğan (2016), Uçan ve Çağlayan (2012), Işık ve Cengiz (2018), benlik saygısı düzeylerinin yaş gruplarına göre anlamlı farklılıklar gösterdiğini belirtmişlerdir. Okumuşoğlu (2017), Açak ve Kaya (2015) yaş değişkeninin benlik saygısı üzerinde etkili olmadığını belirtmişlerdir. Yaşam doyum düzeylerine bakıldığında ise Aydın (2011) çalışmasındaki bulgularda yaş değişkeninin yaşam doyum açısından farklılığa neden olan bir faktör olmadığını çalışmamızı destekler şekilde belirtirken; Kırcı Çevik ve Korkmaz (2014), yaptıkları çalışmalarında yaş ilerledikçe yaşam doyum düzeylerinin azaldığını belirlerken; Nedim Bal ve Gülcan (2014)’ın genç yetişkinler üzerine yapmış oldukları araştırmalarında öğrencilerin yaşam doyum düzeyinin yaş arttıkça azaldığını, hayattan beklentileri ve hayalleri azalan, hayata daha gerçekçi ve olgun bakmaya başlayan bireyin yaşamdan daha az doyum aldığını belirtmişlerdir. Tüm bu çalışmaların araştırmamız bulgularıyla farklılık içerisinde olduğu ve bu farklılığın disiplinler arası, coğrafi ve örneklem gruplarının farklılığından ortaya çıktığı söylenebilir.

Tıpkı cinsiyet ve yaş değişkenlerinde olduğu gibi sınıf düzeyi değişkeni açısından hem yaşam doyum düzeyleri hem de benlik saygısı düzeylerinde anlamlı bir farklılık ortaya çıkmamıştır. İlgili literatür incelendiğinde sınıf düzeyi değişkenine göre Yıldız (2016), Kaçık ve Acar (2020) yaptıkları çalışmalarında sınıf düzeyi değişkeninin yaşam doyum düzeylerini etkilemediği ve araştırmamız sonuçlarını destekler nitelikte olduğunu belirtirlerken; buna karşın Yazıcı Çelebi ve Çelebi (2018)’nin lise öğrencileri üzerine yapmış oldukları çalışmalarında sınıf düzeyinin yükseldikçe yaşam doyum düzeyinin düştüğünü, Çivitçi (2009)’nin ilköğretim öğrencilerine yaptığı çalışma sonucuna göre genel yaşam doyumunda anlamlı farklılıklar elde edilirken bu farklılığın 6. ve 7. Sınıf öğrencilerinin 8. öğrencilerine göre daha yüksek yaşam doyumuna sahip olduklarını belirlemişlerdir. Ayrıca Altıok ve arkadaşlarının (2010) sınıf düzeyinin benlik saygısı düzeylerini etkilediğini, Efiltili ve Çıkılı (2017) ise sınıf düzeyinin benlik saygısı üzerinde etkili olmadığını belirtmişlerdir.

Araştırmamız bulgularına zıtlık gösteren bu farklılıkların öğrencilerin spor lisesi öğrencisi olması ve öğrenim gördükleri coğrafi bölge farklılığından kaynaklandığı düşünülebilir. Ayrıca bu farklılığın “spor eğitimi”nin, sınıf düzeyi ve coğrafi bölge farklılıklarını ortadan kaldıracak, sınıflar ve bölgeler arası karma grupları teşvik eden sosyalleştirici yapısından kaynaklandığı düşünülebilir.

Tüm bu bulgulara karşın spor lisesi öğrencilerinin *lisanslı spor yapma değişkenine* göre benlik saygısı düzeylerinde anlamlı bir farklılığa rastlanmazken, Saygılı ve arkadaşları (2015) üniversitede farklı eğitim düzeylerindeki öğrencilerin benlik saygılarını araştırdıkları çalışmalarında araştırmamız bulgularını destekler nitelikte, öğrencilerin benlik saygılarında spor yapma durumuna göre anlamlı farklılık bulunmadığını belirtmişlerdir. Diğer literatür değerlendirmelerinde araştırmamız bulgularından farklı olarak, Aydoğan (2016) profesyonel lisanslı spor yapma süresi fazla olanların benlik saygısı düzeylerinin yüksek olduğunu, Uçan ve Çağlayan (2012)’da lisanlı spor yapmanın benlik saygısı üzerinde etkili olduğunu ve lisanslı spor yapma yılı yüksek olanların benlik saygılarının daha yüksek olduğunu belirlemişlerdir. Bu bulgulara karşın lisanslı spor yapma değişkenine göre yaşam doyum düzeylerinde anlamlı farklılıklar ortaya çıkmış ve lisanslı spor yapan öğrencilerin yapmayan öğrencilere göre daha yüksek yaşam doyumuna sahip olduklarını belirlemişlerdir. Doğan ve Moralı (1999)’nın spor yapan öğretim elemanlarıyla yaşam doyum düzeyleri arasında anlamlı bir farklılaşma olmamasına rağmen, spor yapanların yaşam doyum düzeylerinin daha yüksek olduğunu ifade etmişlerdir. Belli ve arkadaşları (2019) üniversite öğrencileri üzerine yaptıkları araştırmalarında katılımcıların lisanslı olma durumlarına göre yaşam doyumunu toplam puanlarında araştırmamız bulgularını destekler nitelikte anlamlı farklılıklara rastladıklarını belirlemişlerdir. Görüldüğü üzere lisanslı olarak spor yapmanın bireylerin yaşam doyumlarına olumlu yönde katkı sağlayan önemli bir etken olduğu sonucuna ulaşılabilir.

Diğer bir değişkenimiz olan spor lisesi öğrencilerinin gelir durumu değişkenine göre hem yaşam doyumunu düzeylerinde hem de benlik saygısı düzeylerinde anlamlı farklılıklar belirlenmiştir. Bu farklılıklar, orta ve yüksek gelir düzeyine sahip öğrencilerin düşük gelir düzeyine sahip öğrencilerin puanlarından anlamlı şekilde yüksek olduğunu göstermektedir. İlgili literatür incelendiğinde gelir durumunun Veselskal ve arkadaşları (2009), Keskin ve Sezgin (2009), Abbasoğlu ve Öncü (2013)’nın yapmış oldukları araştırmalarında benlik saygısı üzerinde etkili olduğunu belirtirken araştırmamız bulgularını da destekledikleri görülmektedir. Diener ve Biswas- Diener (2002), yaşam doyumunu ile kişi başına düşen ulusal gelir arasında pozitif bir korelasyon olduğunu, Dost (2007) ise çalışmasında ekonomik durumu orta olan

üniversite öğrencilerinin yaşam doyum puan ortalamalarının ekonomik durumu düşük olanlardan anlamlı düzeyde yüksek olduğunu belirtmektedir. Belli ve arkadaşları (2019) araştırmalarında katılımcıların gelir düzeylerinin yaşam doyumunu üzerinde anlamlı farklılığa sahip olduğunu belirtmişlerdir. Tüm bu bulgular ışığında gelir düzeyi değişkeninin yaşam doyumunu etkileyen önemli faktörlerden biri olduğu ve çalışmamızdaki bulguları desteklediği görülmektedir. Dolayısıyla yüksek gelir düzeyinin bireylerin benlik saygıları ve yaşam doyumlarını arttıran önemli bir etken olduğu bununla birlikte gelir düzeyinin sağlamış olduğu rahatlığın anlamlı farklılığın nedeni olarak ortaya çıktığı düşünülmektedir.

Son olarak araştırmamız temel problem cümlesini oluşturan Doğu Karadeniz bölgesi spor lisesi öğrencilerinin yaşam doyum düzeyleri ile benlik saygıları arasındaki ilişkinin incelendiği araştırmamızda; yaşam doyum düzeyleri ile benlik saygıları arasında orta düzeyde ve pozitif yönde anlamlı bir ilişki tespit edilmiştir. Farklı bir ifade ile öğrencilerin yaşam doyum düzeyleri benlik saygıları arttıkça artmakta ve alan yazına katkı sağlayacak bir sonuç olarak karşımıza çıkmaktadır.

Sonuç olarak spor lisesi öğrencilerinin yaşam doyum düzeyleri ile benlik saygıları arasındaki ilişkinin incelendiği araştırmamızda; yaşam doyumunu ve benlik saygısı düzeylerinin cinsiyet, yaş ve sınıf düzeyi değişkenlerine göre etkilenmediği bu durumun örneklem grubunun değişkenliğinin yanı sıra Doğu Karadeniz bölgesi özelinde olduğundan kaynaklanacağı düşünülmektedir. Buna karşın lisanlı spor yapma değişkeninde benlik saygısı durumunda anlamlı bir ilişki olmamasına karşın, yaşam doyumunda ise anlamlı bir ilişki olduğu lisanslı olarak spor yapan öğrencilerin yaşam doyumlarının yükseldiği belirlenmiştir. Ayrıca gelir durumu değişkenine göre hem yaşam doyum düzeylerinde hem de benlik saygısı düzeylerinde anlamlı düzey ilişkiler olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Araştırmamızın ana konusunu teşkil eden Doğu Karadeniz bölgesi spor lisesi öğrencilerinin yaşam doyum düzeyleri ile benlik saygıları arasında orta düzeyde ve pozitif yönde anlamlı bir ilişki tespit edilmiştir. Spor lisesi öğrencilerinin benlik saygıları arttıkça yaşam doyum düzeylerinin de arttığı ve bu durumda yaşam doyumunu ve benlik saygısı kavramlarının birbirlerinin önemli bir yordayıcısı olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

### **Öneriler**

Araştırmadan elde edilen sonuçlar ışığında yaşam doyumunu ve benlik saygısı kavramlarının daha geniş örneklem grupları ile çalışılmasının spor eğitimi veren ortaöğretim kurumlarının eğitim kalitesine katkı sağlayacağı, daha mutlu daha özgüvenli bireyler

yetiştirilmesinin yanında demografik çeşitliliğin dikkate alınarak yaşam doyumunu ve benlik saygısına olan etkilerinin belirlenmesinde literatüre önemli katkılar sağlayacağı düşünülmektedir. Bu araştırma ilgili alan yazına, özellikle insan yaşamının sürekli olarak doyumuna ulaşma çabasını daha bilinçli bir şekilde etkileyen kavramları belirleyerek, toplumların refahını ve yüksek benlik saygısına sahip başarılı bireyler yetiştirilmesini destekleyecek bir öneri olacağı düşünülmektedir.

## **EXTENDED ABSTRACT**

### **INTRODUCTION**

In this study, it was aimed to examine the relationship between life satisfaction and self-esteem of sports high school students in the Eastern Black Sea region and this relationship in terms of various demographic variables. Educational environments shaped in the new world order separate individuals according to their interests, orientations and basic abilities, and shape and differentiate the general structuring of secondary education institutions. In this respect, it is thought that the relationship between life satisfaction and self-esteem of sports high school students who successfully passed certain physical skill tests, which constitute the mainstay of our research, and this relationship in terms of various demographic variables. In our research, planned considering that the concepts of life satisfaction and self-esteem have a structure that supports and complements each other, it is planned to use these concepts to ensure that human beings who aim to enjoy every moment of their lives, to be happy, can give meaning to every moment they spend and develop a strong personality. Although life satisfaction has been an important concept from human existence to the present, it is a cognitive component of subjective well-being and includes judgments related to an individual's life. It plays a role in the formation of life satisfaction judgments that have a subjective quality, comparing the individual's own situation with situations that he thinks are an appropriate standard (Diener, 1984). From this point of view, it has been stated that individuals with high life satisfaction make great efforts to achieve a job, struggle easily when faced with adversities, and are persistent and patient (Canpolat & Çetinkalp-Kazak, 2011). In the light of these statements and definitions, Coopersmith (1967) defined the concept of self-esteem, which supports the combative and overcoming difficulties of successful individuals, as the comments that a person makes about himself.

### **METHOD**

The population of the research consists of Sports High School students in the provinces of the Eastern Black Sea Region (Rize, Trabzon, Giresun, Artvin, Gümüşhane and Bayburt) in the 2021-2022 academic year. The sample of the study consists of 230 students ( $X_{age}=15.48\pm 1.19$ ) studying in these schools. The scales that help in collecting research data are the "Demographic Information Form" which are created by taking expert opinions, the "Life Satisfaction Scale" and the "Coopersmith Self-Esteem Inventory". The data were collected by the researchers from sports high school students both face-to-

face and through online environments. Microsoft Excel was used for editing the data of the study, and SPSS 26.0 statistical package program licensed for performing statistical analyses was used. Descriptive statistics, frequency and percentage distributions were made while determining the characteristics of the data. In the statistical analyses, the skewness and kurtosis coefficients of all the sub-dimensions were also examined first. Since it was determined that the skewness and kurtosis coefficients differed between +2 and -2 (George & Mallery, 2010), It was concluded that the data were normally distributed. Independent sample t-test was used for pairwise comparison to normally distributed data, and one-way ANOVA was used for group comparisons of three or more. After the one-way ANOVA test, the second-order Tukey-HSD test was used to determine whether there was any significant difference between the groups. Finally, Pearson Correlation analysis was used to examine the relationship between participants' self-esteem and life satisfaction levels.

## DISCUSSION AND CONCLUSION

As a result, in our study examining the relationship between life satisfaction levels and self-esteem of sports high school students; It is thought that this situation, where life satisfaction and self-esteem levels are not affected by the variables of gender, age and class level, is due to the fact that it is specific to the Eastern Black Sea region as well as the variability of the sample group. On the other hand, it was determined that although there was no significant relationship in the case of self-esteem in the variable of doing licensed sports, there was a significant relationship in life satisfaction, and that the life satisfaction of students who did sports as licensed increased. In addition, according to the income status variable, it was concluded that there were significant relationships in both life satisfaction levels and self-esteem levels. A moderate and positive significant relationship was found between the level of life satisfaction and self-esteem of sports high school students in the Eastern Black Sea region, which is the main subject of our research. It has been concluded that as the self-esteem of sports high school students increases, their level of life satisfaction also increases, and in this case, the concepts of life satisfaction and self-esteem are important predictors of each other.

## KAYNAKLAR

- Abbasoğlu, E., & Öncü, E. (2013). Beden eğitimi öğretmeni adaylarının benlik saygıları ve öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 14(2), 407-425.
- Açak, M., & Kaya, O. (2015). İşitme engelli ve işitme engelli olmayan futbolcuların benlik saygıları ve saldırganlık düzeylerinin incelenmesi. *İnönü Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 2(2), 1-11.
- Altıok, H. Ö., Nurcan, E. K., & Koruklu, N. (2010). Üniversite öğrencilerinin benlik saygı düzeyi ile ilişkili bazı değişkenlerin incelenmesi. *Adnan Menderes Üniversitesi Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 1(1), 99-120.
- Aydiner, B. B. (2011). *Üniversite öğrencilerinin yaşam amaçlarının alt boyutlarının genel öz-yeterlik, yaşam doyumunu ve çeşitli değişkenlere göre incelenmesi* [Yüksek lisans tezi, Sakarya Üniversitesi]. Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Aydoğan, H. (2016). *Profesyonel futbolda örgütsel adalet benlik saygıları iş doyumunu*. Spor Yayınevi ve Kitabevi.

- Basco, L. M., & Han, S. H. (2016). Self-esteem, motivation, and anxiety of Korean university students. *Journal of Language Teaching and Research*, 7(6), 1069-1078.
- Belli, E., Bedir, F., & Turan, M., (2019). Üniversite öğrencilerinin spora yönelik tutumları ile yaşam doyumları arasındaki ilişkinin incelenmesi. *ETÜ Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (9), 89-103.
- Bıyık, K., & İmamoğlu, O. (2022). *Penaltı atışlarında futbolcuların psikolojik durumları*. Gazi Kitapevi.
- Canpolat, A. M., & Çetinkalp-Kazak, Z., (2011), İlköğretim II. Kademe öğrenci-sporcuların başarı algısı ve öz-yeterlik düzeyleri arasındaki ilişki, *Selçuk Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Bilim Dergisi*, 13(1), 14-19.
- Coopersmith, S. (1967). *The antecedents of self-esteem*. Cole And Freeman
- Çivitçi, A. (2009). İlköğretim öğrencilerinde yaşam doyumunu: Bazı kişisel ve ailesel özelliklerin rolü. *Uludağ Üniversitesi, Eğitim Fakültesi Dergisi*, 22(1), 29-52.
- Çivitçi, A. (2012). Üniversite öğrencilerinde genel yaşam doyumunu ve psikolojik ihtiyaçlar arasındaki ilişkiler. *Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 21(2), 321-336.
- Diener, E. (1984). Subjective well-being. *Psychological Bulletin*, 95(3), 542-575.
- Diener, E., & Biswas-Diener, R. (2002) Will money increase subjective well-being? A literature review and guide to needed research. *Social Indicators Research*, 57, 119-169.
- Diener, E., Emmons, R. A., Larsen, R. J., & Griffin, S. (1985). The satisfaction with life scale. *Journal of Personality Assessment*, 49(1), 71-75.
- Doğan, B., & Morali, S. (1999). Üniversite öğretim elemanlarının sporla ilgili tutumları ile yaşam ve iş doyum düzeylerinin spor yapma alışkanlıkları ile incelenmesi. *Manisa Celal Bayar Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 3(1), 16-27.
- Doğan, T., Totan, T., & Sapmaz, F. (2009). Üniversite öğrencilerinde benlik saygısı ve sosyal zeka. *Sakarya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, (17), 235-247.
- Dost, M. T. (2007). Üniversite öğrencilerinin yaşam doyumunun bazı değişkenlere göre incelenmesi. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 22(22), 132-143.
- Efiliti, E., & Çıkkılı, Y. (2017). Özel eğitim bölümü öğrencilerinin benlik saygısı ile mesleki benlik saygısının incelenmesi. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 17(1), 99-114.
- George, D., & Mallery, M. (2010). *SPSS for windows step bystep: A simple guide and reference*. Pearson.
- Gümüş, H. (2015) Evli bireylerin sosyal destek düzeyleri ile yaşam doyumları ve problem çözme becerileri arasındaki ilişki. *Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi*, 4(3), 150-162.
- Işık, U., & Cengiz, R. (2018). Doğa kulüplerine üye bireylerin zaman yönetimi ve karar verme stillerinin incelenmesi. *Sportre Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 16(2), 25-35.
- Kaçık, S., & Acar, F. (2020). Üniversite öğrencilerinin gelişmeleri kaçırma korkusu ve yaşam doyum düzeylerinin demografik değişkenler açısından incelenmesi. *Kayseri Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, (2)1, 74-90.
- Keser, A. (2005). İş Doyumu ve yaşam doyumunu ilişkisi: Otomotiv sektöründe bir uygulama. *Çalışma ve Toplum*, 4(7), 77-96.
- Keskin, G., & Sezgin, B. (2009). Bir grup ergende akademik başarı durumuna etki eden etmenlerin belirlenmesi. *Fırat Sağlık Hizmetleri Dergisi*, 4(10).
- Kırcı-Çevik, N., & Korkmaz, O. (2014). Türkiye’de yaşam doyumunu ve iş doyumunu arasındaki ilişkinin iki değişkenli sıralı probit model analizi. *Niğde Üniversitesi İİBF Dergisi*, 7(1), 126-145
- Köker, S., (1991). *Normal ve sorunlu ergenlerin yaşam doyumunu düzeylerinin karşılaştırılması* [Yüksek lisans tezi, Ankara Üniversitesi]. Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Nedim-Bal, P., & Gülcan, A. (2014). Genç yetişkinlerde iyimserliğin mutluluk ve yaşam doyumunu üzerindeki etkisinin incelenmesi. *Asya Öğretim Dergisi*, 2(1), 41-52.
- Okumuşoğlu, S. (2017). Diyet yapan kadınlarda beden algısı, benlik saygısı, yaş ve vücut kitle indeksi ilişkisinin araştırılması. *Ulakbilge Sosyal Bilimler Dergisi*, 5(13), 1171-1181.

- Orth, U., Robins, R. W., & Widaman, K. F. (2012). Life-span development of self-esteem and its effects on important life outcomes. *Journal of Personality and Social Psychology*, (102), 1271–1288.
- Saygılı, G., Kesercioğlu, T., & Kırıktaş, H. (2015). Eğitim düzeyinin benlik saygısı üzerinde etkisinin incelenmesi. *Turkish International Journal of Special Education and Guidance & Counselling*, 4(1), 1-8.
- Sevim, K., & Artan, T. (2021). Yüksek ve düşük benlik saygısını etkileyen faktörler. *Toplumsal Politika Dergisi* (2)2, 109-121.
- Suldo, S. M., & Huebner, E. S. (2004). Does life satisfaction moderate the effects of stressful life events on psychopathological behavior during adolescence? *School Psychology Quarterly*, 19(2), 93-105.
- Tözün, M. (2010). Geniş açı benlik saygısı. *Actual Medicine*, 52-57.
- Turan, N., & Tufan, B. (1987, Eylül 14-18). *Coopersmith benlik saygısı ölçeği üzerinde geçerlik, güvenilirlik-çalışması* [23. Ulusal Psikiyatri ve Nörolojik Bilimler Kongresi]. İstanbul, Türkiye.
- Uçan, Y., & Çağlayan, N. (2012). Comparison of self-esteem scores of individual and team sport athletes and non-athletes. *Journal of Physical Education and Sport Sciences*, 6(3).
- Veselskal, Z., Geckoval, A. M., Gajdosova, B., Orosova, O., Dijkl, J. P. V., & Reijneveld, S. A. (2009). Socio-economic differences in self-esteem of adolescents influenced by personality, mental health and social support. *European Journal of Public Health*, (20)6, 647–652.
- Yazıcı-Çelebi, G., & Çelebi, B. (2018). Investigation of life satisfaction levels of high school students in terms of various variables, *Erciyes Journal of Education*, 2(2), 1-15.
- Yıldız, M. (2016). Üniversite öğrencilerinde duygusal zekâ yaşam doyum ve depresyonun cinsiyet ve sınıf seviyelerine göre etkileri. *Uluslararası Toplum Araştırmaları Dergisi*, 6(11), 451-474.
- Yörükoğlu, A. (1998). *Gençlik çağı*. Özgür yayınları

KATKI ORANI CONTRIBUTION RATE	AÇIKLAMA EXPLANATION	KATKIDA BULUNANLAR CONTRIBUTORS
Fikir ve Kavramsal Örgü <i>Idea or Notion</i>	Araştırma hipotezini veya fikrini oluşturmak <i>Form the research hypothesis or idea</i>	Hayri AYDOĞAN
Tasarım <i>Design</i>	Yöntem ve araştırma desenini tasarlamak <i>To design the method and research design.</i>	Hayri AYDOĞAN
Literatür Tarama <i>Literature Review</i>	Çalışma için gerekli literatürü taramak <i>Review the literature required for the study</i>	Hayri AYDOĞAN
Veri Toplama ve İşleme <i>Data Collecting and Processing</i>	Verileri toplamak, düzenlemek ve raporlaştırmak <i>Collecting, organizing and reporting data</i>	Hayri AYDOĞAN
Tartışma ve Yorum <i>Discussion and Commentary</i>	Elde edilen bulguların değerlendirilmesi <i>Evaluation of the obtained finding</i>	Hayri AYDOĞAN
<b>Destek ve Teşekkür Beyanı/ Statement of Support and Acknowledgment</b>		
Bu çalışmanın yazım sürecinde katkı ve/veya destek alınmamıştır. <i>No contribution and/or support was received during the writing process of this study.</i>		
<b>Çatışma Beyanı/ Statement of Conflict</b>		
Araştırmacıların araştırma ile ilgili diğer kişi ve kurumlarla herhangi bir kişisel ve finansal çıkar çatışması yoktur. <i>Researchers do not have any personal or financial conflicts of interest with other people and institutions related to the research.</i>		
<b>Etik Kurul Beyanı/ Statement of Ethics Committee</b>		
Bu araştırma, Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Sosyal Beşerî Bilimler Etik Kurulunun 14/12/2021 tarih ve 2021/269 sayılı kararı ile yürütülmüştür. <i>This research was conducted with the decision of Recep Tayyip Erdoğan University Graduate Education Institute Social Humanities Ethics Committee dated 14/12/2021 and numbered 2021/269.</i>		



Bu eser [Creative Commons Atıf-Gayri Ticari 4.0 Uluslararası Lisansı \(CC BY 4.0\)](https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/) ile lisanslanmıştır.